

Пілюшенко, І. В. Шкрабак, В. І. Антіпов та ін.] ; за ред. В. Л. Пілюшенко. – Донецьк : Технопарк, ДонДУУ, 2009. – 338 с.

9. Управління відходами: вітчизняний та зарубіжний досвід : посібник / [О. І. Бондар, В. Є. Барановська, М. О. Баринов та ін.] ; за ред. О. І. Бондаря. – К. : Айва Плюс Лтд, 2008. – 196 с.

Разработана методика эколого-энергетической оценки сферы обращения с твердыми отходами, которая использована для оценки данной сферы на примере Полтавской области. Определены сценарии технического переоснащения сферы обращения с твердыми отходами и проведено их сравнение по авторской оценке с целью определения наиболее эффективного социо-эколого-экономического направления развития сферы обращения с твердыми отходами региона.

Твердые отходы, жизненный цикл твердых отходов, регион, эколого-энергетическая оценка, энергоёмкость.

Methodology of ecological and power estimation of solid wastes handling sphere is worked out. That is used for the estimation of this sphere on the example in the Poltava region and scenarios of the technical retooling of wastes handling sphere worked out. Their comparison is conducted by authorial estimation with the aim of determination of the most effective socio-ecological-economic direction of development of solid wastes handling sphere in the region.

Solid wastes, life cycle of solid wastes, region, ecological and power estimation, power consumption.

УДК 351.82:339.72:061.66

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ ТА ЇЇ КОНСУЛЬТАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Л. Х. Рибак, кандидат економічних наук

Розглянуто державну підтримку розвитку підприємницької діяльності та її інформаційно-консультаційного забезпечення.

Державне регулювання, підприємництво, малий бізнес, приватна власність, консультаційне забезпечення, зайнятість населення.

У малому бізнесі приватна форма власності є найефективнішою, оскільки вона створює оптимальне середовище для реалізації власних інтересів, дає право на вільне використання результатів своєї праці та організацію бізнесу. Приватна власність має своє призначення в

© Л. Х. Рибак, 2014

економічній системі. Переважно приватні підприємства демонструють кращі показники діяльності, ніж державні.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження підприємництва протягом XVIII–XIX ст. зробили відомі західні вчені Р. Кантільйон, А. Сміт, Д. Рікардо, Ж.-Б. Сей, А. Маршалл, а на початку XX ст. – М. Вебер, В. Зомбарт, Й. Шумпетер, Ф. Хайєк та інші.

Поміж сучасних вітчизняних дослідників, які займаються, певним чином, питаннями розвитку малого підприємництва, необхідно відзначити А.І. Барановського, М. Д. Білика, З. С. Варналія, Н. Л. Лесик, О. В. Титаренко, О. І. Хорольського, В. К. Черняка, Ю. Ю. Юрченко та інших. Західна економічна думка представлена дослідженнями П. Бернса, Й. Ворста, П. Друкера, П. Равантлоу, Д. Сторея, П. Хейне та інших вчених.

Питання інформаційно-консультаційного забезпечення розвитку підприємницької діяльності в тих чи інших аспектах висвітлені в працях відомих українських та закордонних вчених, таких як В. Баранська, В. Кошелева, М. Кропивко, Т. Кальна-Дубінюк, І. Криворучко, М. Безкровний та інших.

Мета дослідження – аналіз державної підтримки розвитку підприємництва та її інформаційно-консультаційного забезпечення.

Виклад основного матеріалу. Підприємство є важливим сектором вітчизняної економіки, який сприяє насиченості ринку товарами та послугами, створенню нових робочих місць, зменшенню безробіття тощо.

Саме сьогодні з малим підприємництвом держава пов'язує надію на швидкі позитивні структурні зміни в економіці, вихід з економічної кризи та створення умов для розширення впровадження ринкових реформ. Як зазначено в ухваленому Верховною Радою Законі України: "Про державну підтримку малого підприємництва", воно розглядається як "провідна сила в подоланні негативних процесів в економіці та забезпеченні сталого позитивного розвитку суспільства, як одна зі сфер забезпечення зайнятості населення, запобігання безробіттю та створення нових робочих місць".

Особливо це стосується нинішнього стану справ як в Україні в цілому, так і в нашому регіоні зокрема. Адже в той час, коли йде процес скорочення робочих місць на великих підприємствах, малі фірми не тільки зберігають, але й створюють нові робочі місця. З огляду на це (як, доречі, свідчить і зарубіжна статистика), мале підприємство є більшим стабілізуючим фактором, ніж велика індустрія.

Тому абсолютна більшість розвинених держав всемірно заохочує діяльність малого бізнесу.

У світовій економіці функціонує величезна кількість малих фірм, компаній і підприємств. Наприклад, в Індії кількість малих підприємств перевищує 12 млн, а в Японії – 9 млн. Цей малий бізнес, наприклад, тільки в США дає майже половину приросту національного продукту і дві третини приросту нових робочих місць.

В усіх зарубіжних країнах з нормально розвинутою ринковою економікою існує могутня державна підтримка малого бізнесу. Наприклад,

у Німеччині субсидії малим підприємствам становлять близько 4 млрд марок щорічно.

У конгресі США проблемами малого бізнесу займаються два комітети. На чолі стоїть Адміністрація у справах малого бізнесу. В кожному штаті є регіональні відділення по 30–40 осіб. Мета Адміністрації – підтримка малого бізнесу на державному рівні.

В Японії, де особливо висока кількість малих підприємств, спеціально виділені ті з них, які в умовах ринкової економіки без допомоги держави розвиватися не можуть.

Активне зростання частки малих підприємств у структурі економіки західних країн почало відбуватися із середини 70-х років. На сьогодні в найрозвиненіших країнах Заходу малі фірми становлять 70–90% від загальної кількості підприємств. Для порівняння можна взяти, наприклад, США, де в дрібному підприємстві зайнято 53% населення, Японію, з її 71,7%, і країни ЄС, де на подібних підприємствах зайнята приблизно половина працюючого населення. Тільки ці цифри свідчать про важливість підприємств малого бізнесу для економіки цих країн.

Нарешті, розвиток дрібного підприємництва необхідний тільки тому, що вони дають життя старим великомасштабним підприємствам і в союзі з ними одержують значну вигоду як для себе, так і для ринкової економіки в цілому. Про це свідчать такі цифри: у США на малий бізнес припадає 34,9% чистого доходу, а в Японії – 56,6% всієї продукції в обробній промисловості виробляють підприємства малого бізнесу. В таблиці наведені статистичні дані, що показують рівень розвитку малого і середнього підприємництва в деяких зарубіжних країнах (див. таблицю).

Рівень розвитку малого і середнього підприємництва в деяких зарубіжних країнах

Країни	Кількість малих і середніх підприємств (тис.)	Кількість малих і середніх підприємств на 10 тис. жителів	Зайнято на малих і середніх підприємствах (млн. осіб)	Частка малих і середніх підприємств у загальній кількості занять (%)	Частка малих і середніх підприємств у ВВП (% оцінний)
Великобританія	2630	460	13,6	49	50–53
Німеччина	2290	370	18,5	46	50–52
Італія	3920	680	16,8	73	57–60
Франція	1980	350	15,2	54	55–62
Країни ЄС	15770	450	68,0	72	63–67
США	19300	742	70,2	54	50–52
Японія	6450	496	39,5	78	52–55

Щодо України, то розвиток малого й середнього підприємництва, як один з важливих економічних чинників, потребує ефективної державної підтримки і певні кроки на цьому шляху вже зроблені.

Програмою економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» визна-

чено необхідність поліпшення бізнес-клімату, забезпечення дерегуляції в господарській діяльності, подальшого розвитку підприємництва.

Ухвалено Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого та середнього підприємництва в Україні», яким визначено основні напрями державної політики у сфері розвитку малого та середнього підприємництва, і який спрямований на: створення сприятливих умов формування конкурентного середовища в економіці України; підтримку підприємницької ініціативи громадян; стимулювання інвестиційної та інноваційної активності суб'єктів малого й середнього підприємництва та поліпшення їх фінансового стану.

На законодавчому рівні останнім часом прийнято вичерпний перелік документів дозвільного характеру, внесено зміни до законодавчих актів щодо посилення відповідальності посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування за порушення законодавства у сфері дозвільної системи. Забезпечено значне спрощення ліцензування шляхом скорочення переліку видів діяльності, що підлягають ліцензуванню. Вживаються заходи для прискорення перегляду регуляторних актів, прийнятих на регіональному рівні.

Урядом вжито заходів для поліпшення реєстраційної діяльності, зокрема спрощено процедури започаткування, ведення бізнесу та припинення діяльності суб'єктів господарювання.

У 2012 р. створено Державну службу України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва.

За участю місцевих органів влади розширюється інфраструктура підтримки малого підприємництва, реалізуються заходи з підвищення рівня навчальної підготовки кадрів для підприємництва, впроваджуються інструменти його фінансово-кредитної та експортної підтримки, здійснюється стимулювання інвестиційно-інноваційних процесів тощо.

Нині розроблюється Загальнодержавна програма розвитку малого та середнього підприємництва, опрацьовуються нові механізми його державної підтримки, що стане важливим кроком на шляху реалізації державної політики у сфері підтримки малого та середнього підприємництва.

Уряд України послідовно працює над розробкою та реалізацією комплексу складних, системних питань та вирішенням низки актуальних задач розвитку бізнесу з урахуванням загальнодержавних і регіональних інтересів.

Підприємницьке середовище відіграє важливу роль не лише в розвитку економіки країни, а також у вирішенні багатьох соціальних проблем. Насамперед, воно має забезпечувати зайнятість населення, насичувати ринок необхідними товарами та послугами, створювати здорову конкуренцію, що сприятливо вплине на розвиток економіки та забезпечить стабільність держави в цілому.

За інформацією з Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України станом на 01.01.2013 р. було зареєстровано 6 704 488 суб'єктів господарської діяльності, з них: 1 405 069 юридичних осіб та 5 299 419 фізичних осіб – підприємців. Загальна кількість зареєстрованих

суб'єктів господарювання, порівняно з відповідним періодом минулого року, збільшилася на 204 518 суб'єктів, що на 3,15 % більше, ніж за відповідний період минулого року.

Кількість діючих суб'єктів господарської діяльності, станом на 01.01.2013 р., становить 4 046 270 одиниць, що на 0,02 % більше, ніж за відповідний період минулого року.

За останні два роки поступово відбувалося збільшення кількості юридичних осіб та зменшення фізичних осіб – підприємців. Так, у 2011 р. кількість юридичних осіб збільшилася на 2,53 %, а у 2012 р. – на 2,25 % і станом на 01.01.2013 р. становила 1 025 857 одиниць. Кількість фізичних осіб – підприємців станом на 01.01.2013 р. становила 3 020 413 од., що на 0,71 % менше ніж за відповідний період минулого року.

Найбільша кількість суб'єктів господарської діяльності функціонують у м. Києві (12,57 %), Донецькій (7,64 %), Дніпропетровській (7,34 %), Харківській (6,97 %), Одеській (6,53 %), Львівській (6,12 %) та Луганській (4,8 %) областях (табл.).

За даними Держкомстату України станом на 01.01.2012 р. в структурі вітчизняного підприємництва за розміром підприємства частка малих підприємств становила 93,7 %, середніх – 5,7 % та великих – 0,6 %. Протягом 2010–2012 років ці показники не зазнали суттєвих змін.

У межах реалізації Закону України від 22.03.2012 р. № 4618 «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» проводиться робота щодо створення умов для забезпечення ефективності державної підтримки малого і середнього підприємництва.

Відповідно до цього документу, державна підтримка суб'єктів малого і середнього підприємництва включає фінансову, інформаційну, консультаційну підтримку тощо.

Одним з основних видів фінансової державної підтримки суб'єктів малого і середнього підприємництва, визначених Законом України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», є надання кредитів, у тому числі мікрокредитів, для започаткування і ведення власної справи.

Фінансова державна підтримка суб'єктів малого підприємництва у 2012 р. здійснювалася за рахунок бюджетної програми «Мікрокредитування суб'єктів малого підприємництва». У 2012 р. на фінансування бюджетної програми «Мікрокредитування суб'єктів малого підприємництва» було передбачено 10 300,0 тис. грн (Закон України «Про Державний бюджет України на 2012 рік»).

Для використання бюджетних коштів та їх цільового спрямування, Український фонд підтримки підприємництва провів конкурс на отримання мікрокредитів. За результатами конкурсу, з переможцями – суб'єктами малого підприємництва було укладено договори на загальну суму 9 550,0 тис. грн.

Також Державним бюджетом України на 2012 р. за бюджетною програмою «Заходи по реалізації Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» було заплановано фінансу-

вання освітньої програми для підприємців-початківців, безробітних та суб'єктів малого підприємництва.

У межах реалізації зазначеної програми у 2012 р. проведено 75 навчальних семінарів у 27 регіонах України за темами: започаткування власної справи, бізнес-планування; мале підприємництво: оподаткування, соціальне страхування, облік, звітність; ресурсне забезпечення малого підприємництва. Загальна вартість послуг з організації та проведення семінарів становила 1 993,5 тис. грн.

В Україні активно розвивається інфраструктура підтримки малого підприємництва для надання суб'єктам господарювання фінансової, матеріально-технічної, інформаційної, науково-технологічної, консультативної, маркетингової, кадрової та освітньої підтримки.

За інформацією з регіонів, станом на 01.01.2013 р., у регіонах України діють: 531 бізнес-центр, 76 бізнес-інкубаторів, 46 технопарків, 535 лізингових центрів, 3964 небанківські фінансово-кредитні установи, 242 фонди підтримки підприємництва (з яких 27 створені за участю Українського фонду підтримки підприємництва), 3031 інвестиційний та інноваційний фонд і компанія, 3902 інформаційно-консультативні установи.

Отже, мале підприємництво має не лише економіко-виробничі та соціально-економічні переваги. Йому властиві також значні соціально-психологічні переваги, в основі яких лежить специфічна мотивація до праці, яка передбачає подолання елементів відчуження і залучення елементів економічного та неекономічного заохочення.

Тому становлення значної кількості суб'єктів малого підприємництва має, безперечно, позитивне значення для національної економіки, що значною мірою зумовить створення сучасної ринкової економіки із соціальною спрямованістю.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведений аналіз свідчить про позитивні зрушення у розвитку малого та середнього підприємництва та про те, що для створення комфортного бізнес-клімату потрібно забезпечити, насамперед: прості процедури започаткування та припинення бізнесу; справедливі конкурентні умови; прозорі й прості правила взаємодії з державою; справедливі правила при здійсненні державою контролюючих функцій; зрозумілу і стабільну податкову та взаємовигідну кредитну політику.

Для вирішення цих завдань необхідно активізувати політику державної підтримки малого та середнього підприємництва на центральному й місцевому рівнях та адаптувати її до норм і правил ЄС.

Список літератури

1. Про підприємництво : закон України № 698 - XII від 07.02. 1991 р.
2. Кваша С. М. Основи підприємництва : навч. посіб. для дистанційної форми навчання / С. М. Кваша. – К. : Ун-т «Україна», 2004. – 452 с.
3. Варналій З. С. Мале підприємництво: основи теорії і практики / З. С. Варналій. – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : Знання, КОО, 2003. – 302 с.
4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dkrp.gov.ua>
5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.ua>
6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua

Рассмотрена государственная поддержка развития предпринимательской деятельности и ее информационно-консультационного обеспечения.

Государственное регулирование, предпринимательство, малый бизнес, частная собственность, консультационное обеспечение, занятость населения.

State support of development of entrepreneurial activity and her informatively-consultative providing is considered.

Government control, enterprise, small business, peculiar, consultative providing, employment of population.

УДК 336.717.8

СУЧАСНІ ПІДХОДИ БАНКІВ ДО ЗАЛУЧЕННЯ КОШТІВ КЛІЄНТІВ

М. А. Ротаєнко, студентка*

Визначено економічну сутність депозитів у сучасних економічних умовах як для банків, так і для основної групи споживачів цих банківських продуктів – населення. Зазначено, що за останній час значення депозитів для населення дещо змінюється. Усвідомлення цього факту банками дасть їм змогу більш зважено підходити до розроблення депозитної політики.

Банк, ресурсна база, депозит, інфляція, відсоткова ставка, альтернативні види заощадження.

Останніми роками банківська система України потерпала від кризових процесів, які призвели до зміни економічних значень багатьох банківських продуктів, зокрема й депозитів. Саме тому нині важливим є питання визначення економічного змісту депозитного вкладу для основних учасників депозитного процесу – банку та населення, і виявлення причини зацікавленості останніми цим банківським продуктом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні автори приділяють велику увагу дослідженню економічної суті депозитів як ресурсів банку та способів щодо управління ними. Депозит як економічну категорію розглядали такі автори, як Т. Д. Косова, О. В. Васюренко, О. Р. Циганов, Є. Ф. Жуков, О. І. Лаврушина, А. М. Мороз, М. І. Савчук, Б. С. Івасів та інші автори.

Акцентування уваги на проблемах, пов'язаних із залученням та управлінням депозитами фізичних осіб це об'єктивне усвідомлення загальноекономічної ситуації. Саме тому це дослідження є логічним

---

*Науковий керівник – доцент Л. А. Аврамчук